

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Кафедра політичних наук і права

Кваліфікаційна робота бакалавра

ТЕМА

ПОЛІТИКА КИТАЮ ЩОДО ТАЙВАНЯ: ДИНАМІКА ТА
ГЛОБАЛЬНІ НАСЛІДКИ

Виконав: здобувач
освітнього ступеня бакалавра
денної форми навчання
ОПП «Політологія»
спеціальності 052 Політологія
(шифр і назва спеціальності)
Ніколаєва-Домбровська Марія В'ячеславівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
Науковий керівник:
д.політ.н., професор.
(науковий ступінь, учене звання)
Наумкіна Світлана Михайлівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Одеса - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. Теоретико-історичні основи «Тайванського питання»	6
1.1. Історичні витоки конфлікту	6
1.2. Концепція «Одного Китаю» та правовий статус Тайваня	13
1.3. Еволюція стратегічних підходів КНР	18
Висновки з першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. Динаміка відносин між Пекіном та Тайбеєм на сучасному етапі	25
2.1. Політика Сі Дзіньпіна щодо Тайваня	30
2.2. Внутрішньополітичні процеси в Тайвані	36
2.3. Економічна взаємозалежність та її роль у стримуванні конфлікту	40

Висновки з другого розділу	42
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

Вступ

Сучасна політична ситуація у світі викликає багато різних емоцій залежно від того, що конкретно відбувалося чи відбувається. Процес розвитку відносин між різними державами викликає цікавість, навіть якщо це менш відомі держави у плані їх історії, розвитку та культури. Китай та Тайвань як держави є дуже різними через їхню історію та культуру, але їхні відносини є цікавим прикладом того, як вони розвивалися крізь роки, коли на Тайвані постійно змінювалася політична верства, а в Китаї вона залишалася такою ж самою. Відносини між державами постійно змінюються – вони не завжди бувають сталими чи стабільними – або дві держави підтримують одна одну, або ж накладають певне негативне «клеймо» одна на одну. Держава, яка має певні причини, щоб мати певний рівень агресії проти іншої, використовує різні методи, щоб дискредитувати країну та її імідж. Ці техніки є постійно працюючими, тому що вони є дієвим способом для викривлення іміджу тої чи іншої держави в очах людей, які не жили в тих країнах. Враховуючи це, треба розуміти, що відносини між Китаєм та Тайванем як двох окремих держав є прикладом вищезначеного, в основному через способи, які Китай використовує, щоб асимілювати під себе Тайвань.

Вивчення та розуміння того, як просуваються відносини між Тайванем та Китаєм, є важливим фактором для розуміння наслідків цих відносин та можливої експансії Китаю на територію Тайваня. Тому вони є ключем до розуміння того, як відбуваються та прогресують міждержавні відносини, і які наслідки мають негативні фактори цих відносин.

Міждержавні відносини є комбінацією різних зовнішніх та внутрішніх факторів, що сприяють позитивному чи негативному їх розвитку, враховуючи політичну ситуацію в обидвох державах. Дослідження, аналіз та розуміння

міждержавних відносин вже мають бути нормою навіть для тих людей, які не дуже розуміють та не є зацікавленими у політиці в цілому, бо розуміння нинішньої політичної ситуації надає можливість краще розуміти, що зараз відбувається та чого можна очікувати у будь-якому випадку.

Метою даної роботи є аналіз відносин Тайваня з Китаєм як з історичного, так і з геополітичного боків їх розвитку.

Враховуючи вищезгадану мету, завданнями цієї роботи є:

- визначення історичних витоків конфлікту між Тайванем та Китаєм та його причини;
- дослідження концепції «Одного Китаю» та її важливості для Китайської Народної Республіки;
- дослідження політики КНР щодо Тайваня та сучасну внутрішньополітичну ситуацію в Тайвані.

Також дипломна робота містить власну класифікацію джерел, за якими вона була написана, та не містить матеріалів, які були створені за російськими джерелами.

Розділ 1

Теоретико-історичні основи «Тайванського питання»

1.1. Історичні витоки конфлікту.

Для аналізу конфлікту між Китаєм та Тайванем нам треба дослідити причини та витоки, які породили даний конфлікт як частину світової загальнополітичної та геополітичної ситуації у світі. Тому ми будемо спиратися в основному на історичну частину розвитку та прогресування даного конфлікту, також враховуючи історію Тайваня як окремої держави. Найпершими поселенцями на Тайвані є австронезійські племена, які прийшли на територію острова з території сучасного південного Китаю, на думку вчених. Вже у 239 році нашої ери Тайвань з'являється у тодішніх хроніках, коли Китай надіслав туди експедицію для дослідження Тайваня. Після перебування острова Тайваня як частини голландської колонії з 1624 по 1661 роки, територія Тайваня потім була керована династією Цін з 1683 по 1895 роки [4.1, стаття у BBC].

На початку 17-го століття до Тайваня почала прибувати значна кількість китайців, які тікали від труднощів на території острова. Вони в основному були народності Гокло із провінції Фуцзянь (або Фукань) або ж Гакка з провінції Гуандун. Вищезгадані народності зараз займають основну частину населення держави Тайвань [4.1].

У 1895-му році, після того, як Китай зазнав поразки у Першій китайсько-японській війні, уряд династії Цін був змушений передати Тайвань Японії [4.1].

Щодо відносини Китаю з Тайванем після Другої світової війни, то ця частина історії конфлікту Китаю з Тайванем ще називається періодом

розколу після того, як представники партії Гоміндан були змушені евакуюватися на територію Тайваня. Тому ми можемо підсумувати всі події, які стосуються відносин з Китаєм після Другої світової війни та після, таким чином:

– 1945–1949 роки – територію Тайваня було повернуто під управління Китаю, який тоді був під управлінням партії Гоміндан. Але невдовзі почалося відновлення громадянської війни між урядом Чан Кайші та комуністами (Мао Цзедун). Наслідком цього стала поразка та подальша евакуація членів партії Гоміндан на територію Тайваня, а на території материкового Китаю було проголошено Китайську Народну Республіку (КНР).

– 1950–1970-ті роки – після вищезгаданих подій почалися сутички та претензії на те, щоб стати єдиним представником КНР в усьому світі. Цікавим є те, що саме Тайвань була однією з країн-засновниць ООН, але у 1971-му році відбувся дуже переломний момент у світовій політичній історії – ООН відновила право КНР як єдиного законного представника у своїх лавах, що у підсумку ізолювало Тайвань у дипломатичній галузі та як політичного представника у світі. Багато інших країн розірвали свої стосунки з Тайванем на користь стосунків із материковим Китаєм.

– 1980–2010-ті роки – з кінця 1980-х років держава Тайвань почала просувати демократію та демократичні цінності, що далі надали йому шанс отримати статус одного із «азійських тигрів». Вже у 1990-х роках Китай та Тайвань неофіційно домовилися про «Консенсус 1992-го року», у якому була концепція «одного Китаю». Дана домовленість змогла значно покращити відносини між материковим Китаєм та Тайванем у торгівельній, інвестиційній та культурній галузях.

Терміє «консенсус 1992 року» позначає собою визнання обидвома сторонами (материковим Китаєм та Тайванем) концепції єдності Китаю або ж «Китай і Тайвань – не окремі держави». У кожної сторони є власне бачення даної концепції через те, що на початку перемовин не було зрозуміло, який сенс було вкладено в даній концепції від кожної сторони. Після цього до протоколу було вписано, що «під єдиним Китаєм кожна зі сторін вбачає свою власну інтерпретацію» [3.1].

Варто зауважити, що зі сторони КНР організацією, яка проводила дані переговори, називалася Асоціацією з відносин через протоку або ж ARATS, а з боку Тайваня це був фонд, що називався Радою із взаємовідносин з континентальним Китаєм або ж SEF. На початку процесу переговорів Китай або залишав сам процес, або взагалі зупиняв його з 1999 до 2008 року. Після обрання президентом Ма Їнцзю КНР нарешті погодився на продовження переговорів [3.1].

Тайвань у 1980–2010-х роках як країна в цілому зазнав значної політичної трансформації та почав закріплювати свою позицію у світі. Країна перетворилася на квітучу демократичну державу та пережила економічний бум. Події, що відбувалися саме у цей часовий проміжок:

1. 1987-й рік – було скасовано воєнний стан у Тайвані. До цього тривала дуже жорстка цензура зі сторони партії Гоміндан та режиму даної партії з часів її евакуації на територію Тайваня.
2. Було легалізовано опозицію. У 1986-му році була створена Демократична прогресивна партія (ДПП), що поклало початок багатопартійності у країні.
3. Була проведена зміна влади у форматі «тайванізації». Керівництво держави та ключові посади почали займати місцеві політики, що пришвидшило процес справжньої репрезентації Тайваня у світі.

Також Тайвань пережив так званий «економічний бум», що позначився зміною з однієї економічної галузі до іншої. Це дозволило країні інвестувати у створення відповідних високотехнологічних технологій, що й започаткувало основу для виробництва та продаж напівпровідників. Тайвань наразі є найбільшим постачальником та виробником напівпровідників у світі.

Тайвань пережив феномен фінансового «міхура», як його називають експерти. Постійне зростання в експорті та пом'якшення кредитної політики призвели до надмірної ліквідності. Результатом став величезний фінансовий вибух, під час якого ціни могли злітати в рази за короткий проміжок часу [4.2]. У 1990-му році почався переломний момент, після якого економічна впевненість почала згасати через зростаючий інтерес та вищі кредитні вимоги, що, у свою чергу, створили тиск на інвесторів. Дана ситуація зруйнувала багато багатств на папері, а також зменшила впевненість серед деяких інвесторів [4.2]. Це прказує, що сам економічний бум сильно покладався на легкоотримуваний кредит, зріст ліквідності та гуртовий оптимізм. Але реальна економіка, на щастя, залишилась доволі потужною. Тому стаття у The Bubble надає свої висновки щодо екомонічного вибуху у Тайвані:

1. Надмірна ліквідність може бути причиною інфляцій певного виду.
2. Мала інфляція приховує небезпечні наслідки.
3. Кредитні цикли є двигуном для таких «бумів» та економічних вибухів.
4. Глибина маркетування має значення.
5. Грошова стабільність є найкращим варіантом [4.2].

Трансформація політики КНР щодо Тайваню у 1980-х рр. вважається переходом від військового протистояння до концепції «мирного возз'єднання». 1980-ті роки стали переломним етапом у динаміці крос-протокових відносин (відносин між материковим Китаєм та Тайванем), заклавши фундаментальні політико-правові засади сучасної стратегії Пекіна. Цей період

характеризувався переходом від ідеологізованої доктрини «збройного визволення Тайваню» до прагматичної концепції «мирного возз'єднання», що відбувався паралельно із внутрішньополітичною лібералізацією та економічними реформами по обидва боки Тайванської протоки.

Початковим імпульсом для зміни стратегічного курсу КНР стало встановлення офіційних дипломатичних відносин між Вашингтоном та Пекіном 1 січня 1979 року, а також ухвалення «Звернення до тайванських співвітчизників» Постійним комітетом Всекитайських зборів народних представників (ВЗНП) [2.1, р. 173]. Цей документ де-факто проголосив припинення регулярних артилерійських обстрілів прибережних островів Кінмен та Мацзу й ознаменував перехід КНР до політики «мирного співіснування».

Офіційне оформлення нової стратегії Пекіна відбулося у вересні 1981 року через так звані «Дев'ять пунктів Є Цзяньїна» (тодішнього голови Постійного комітету ВЗНП), де Тайваню вперше було запропоновано високий рівень автономії, збереження власних збройних сил та соціально-економічного устрою після об'єднання. Згодом ці ініціативи були інституціоналізовані Ден Сяопіном у формі концепції «одна країна — дві системи» (\$1C2S\$), яка спочатку розроблялася саме для розв'язання тайванського питання, а пізніше була застосована до Гонконгу та Макао [2.2, р. 54].

Попри мирну риторику, Пекін категорично відмовлявся публічно зрікатися права на застосування військової сили для повернення острова під свій контроль. Ця дуалістична позиція КНР була спрямована на стримування США від постачання зброї Тайбею та недопущення інституціоналізації проголошення незалежності острова. Підписання другого Шанхайського комюніке між США та КНР 17 серпня 1982 року обмежило (принаймні декларативно) якісні та кількісні обсяги американських військових поставок

до Тайваню [2.1, р. 174], що змусило Тайбей шукати нові асиметричні методи забезпечення власної безпеки.

У другій половині 1980-х років відбулася суттєва трансформація внутрішньополітичного ландшафту самого Тайваню (Республіки Китай). Президент Цзян Цзінго (син Чан Кайші) розпочав процес демократизації та відходу від жорсткого антикомуністичного авторитаризму. Ключовими аспектами цього процесу стали:

- 1986 рік: створення Демократичної прогресивної партії (ДПП), яка зафіксувала у своїй риторичі прагнення до самовизначення Тайваню [3].
- Липень 1987 року: скасування воєнного стану, що безперервно діяв на острові з 1949 року.
- Листопад 1987 року: Офіційне зняття Тайбеєм заборони на відвідування материкового Китаю для громадян Тайваню з метою відвідин родичів [2.4, р. 11].

Скасування гуманітарних та комунікаційних бар'єрів наприкінці 1987 року викликало лавиноподібне зростання крос-протокових контактів. Неофіційні торгово-економічні зв'язки, що здійснювалися переважно через Гонконг, швидко трансформувалися у прямі інвестиції тайванського капіталу в економіку КНР. Поява феномену «Тайшан» – тайванських підприємців, які переносили свої трудові містки виробництва на материк через дешевшу робочу силу та податкові пільги КНР – міцно прив'язала економічну безпеку острова до стабільності відносин із Пекіном [2.4, р. 12].

Водночас кінець десятиліття продемонстрував глибоку політичну розбіжність між сторонами. Трагічні події на площі Тяньаньмень у Пекіні в червні 1989 року призвели до тимчасового згорання політичного діалогу та зацементували у тайванському суспільстві сприйняття Пекіна як недемократичного суб'єкта [2.2, р. 112]. Це заклало підвалини для подальшого

формування окремої тайванської ідентичності в 1990-х роках та переходу до політики «стратегічної невизначеності» [2.3].

Таким чином, у 1980-х роках політика КНР щодо Тайваню еволюціонувала від воєнного тиску до стратегії економічного залучення та політичної інтеграції в межах концепції «одна країна – дві системи». Проте розпочата в Тайвані демократизація створила інституційні перешкоди для реалізації планів Пекіна, трансформувавши ідеологічний конфлікт між Комуністичною партією Китаю (КПК) та Гомінданом у системне протистояння двох різних суспільно-політичних моделей.

Підсумовуючи все вищезгадане, можна зробити висновок, що відносини між Китаєм та Тайванем коливалися від чисто ворожих до більш-менш доброзичливих на початку 21-го століття. Також на це частково вплинув процес демократизації Тайваня разом із процесом “тайванізації” місцевих політиків у 80–90-х роках 20-го століття, а також економічний бум показав, що незважаючи на певні недоліки у економічному керуванні, сама економіка Тайваня залишилася сильною. Тайвань також був однією з країн-засновниць ООН, але зараз більшість держав світу вважає, що мати відносини з Китаєм є кращим варіантом ніж мати відносини із Тайванем.

1.2. Концепція “Одного Китаю” та правовий статус Тайваня.

Політика одного Китаю позначає у собі офіційне визнання лише однієї держави – КНР – та розірвання відносин з іншою державою (Тайванем) або ж навпаки. Це робиться задля встановлення стабільних відносин з материковим Китаєм. Даний принцип є закріпленим у консенсусі 1992-го року та є офіційною позицією материкового Китаю [3.2]. Але він також критикується

прихильниками руху за незалежність Тайваня та створення окремої політичної ідентичності.

Те, як даний рух впливає на уряд Тайваня, спричиняє внутрішню політичну нестабільність у самому Тайвані: у 1949-му році націоналістичний уряд Тайваня (Республіки Китай) досі заявляв, що він є єдиним представником Китаю. Вже у період президентства Лі Ден Хуея (він був президентом з 1988-го по 2000-й рік) до конституції РК були включені статті про те, що дані статті діятимуть лише на території Тайваня до об'єднання держави [3.2].

Публіцист Юрій Богданов у своїй статті в «Главком» пише, що «... вже понесли зраді інтернетом на базі цієї заяви: «Україна підтримує позицію Китаю щодо Тайваня і надалі дотримуватиметься принципу «одного Китаю», повідомила пресслужба МЗС КНР» [4.3]. Він нагадав, що хоча даний принцип наголошує про існування лише одного Китаю, на цей статус претендують два уряди – один в Пекіні (КНР), а другий – у Тайбеї (Тайвань). І якщо Тайвань проголошуватиме свою незалежність, його політичний статус зміниться, а перед Україною, США та іншими державами постане зрозуміле питання – чи підтримати Тайвань у цьому, чи далі дотримуватися позиції КНР щодо Тайваня. Також Юрій Богданов має думку, що підтримувати дану позицію щодо «одного Китаю» є нормальною і що ніхто за це людей не буде засуджувати [4.3].

Так, політичний колумніст Ріхард Герцінгер зауважує, що не лише Тайвань, а й інші держави, що межують з Тайванем, страждають від постійного шантажу з боку материкового Китаю. Напад на Тайвань спричинить велику війну, у якій більшість держав, враховуючи США, не зможе бути осторонь. І поки у Європейському Союзі відбуваються кризи у місцевих демократіях та постійна ненависть до себе, демократія в Тайвані продовжує процвітати. І тому науковець стверджує, що «західним урядам і суспільствам вартувало б

надихнутися гордістю тайванців за ліберальний порядок, за який вони боролися, і тим ентузіазмом, з яким незліченні ініціативи громадянського суспільства прагнуть його подальшого розвитку» [4.4]. На жаль, є велика стриманість у стосунках держав з Тайванем, бо держави бояться, що вони розгнівають КНР, якщо вони знизять дану стриманість у відносинах з Тайванем. Через саботаж КНР у 1971-му році європейські держави і США через деякий час були змушені розірвати свої стосунки з Тайванем і вже не визнають Тайвань як окрему державу, а сам Тайвань було виключено з ООН, хоча Тайвань був однією з країн-засновниць ООН. Сам Тайвань вже не хоче бути частиною Китайської Народної Республіки. Все, що Тайвань хоче, – це повагу від материкового Китаю до Тайваня як до окремої незалежної держави, а не постійні погрози щодо вторгнення на Тайвань та подібне. У тайванців вже є власна політична ідентичність, і вони вже ніколи не погодяться на концепцію «одного Китаю», бо Гонконг вже було приведено у відповідність китайській партії [4.4].

Дана концепція становить політичну та економічну загрозу Тайваню, як окремій державі, оскільки вона протидіє політичній ідентичності тайванців і тому в інших держав коли-небудь може постати питання – або підтримати Тайвань у їхній дорозі до справжньої незалежності або підтримати позицію Китаю і потім бачити, які наслідки можуть бути для Тайваня.

Правовий статус Тайваня досі залишає питання щодо того, як КНР та Тайвань як держава бачать даний статус. Фактично, Тайвань – це суверенна, незалежна держава із власною політичною та економічною ідентичністю, а також власною літературою, якою цікавляться і українські любителі літературних творів. Але проблему створює де-юре статус Тайваня, тому що Китай постійно висловлює свої претензії щодо території та економіки Тайваня.

З точки зору відповідних сторін це: з боку Тайваня це його суверенний статус та його історія перебування в ООН як однієї з країн-засновниць даної організації. З боку КНР – це думка щодо того, що Тайвань є невідмінною її частиною і що є можливість застосування військової сили, щоб повернути Тайвань під своє політичне керування. А з боку США та інших країн світу – це стратегічна двозначність. Вони визнають позицію КНР, але водночас мають неофіційні відносини з Тайванем та підтримують позицію Тайваня щодо його оборони у випадку вторгнення материковим Китаєм на територію Тайваня.

Дана суперечка щодо питання правового статусу також не виключає такі питання щодо або чи можуть острови Тайвань, Пенху, Цзіньмень та Мацзу залишитись частиною КР як окрема її частина, або ж стати частиною КНР (із урахуванням того, що у КНР зараз перебуває при владі комуністичний уряд), чи перетворитися на нову Республіку Тайвань, чи об'єднатися під владою нового уряду КНР (якщо буде сценарій із розпадом нинішнього уряду материкового Китаю), або повністю злитися з материком у випадку сценарію формування альтернативного уряду [3.3]. Вищезгадані проблеми у питанні правового статусу Тайваня є додатковими щодо політичних роздумів, але їх також треба зауважити, враховуючи напружену ситуацію відносин Тайваня з Китаєм.

Станом на вересень 2019 року, Тайвань має офіційні відносини із 14 державами світу та Святим Престолом (це юрисдикція Папи Римського), але все ще має неофіційні відносини із майже усіма іншими державами світу. На території Тайваня існують агентства іноземних урядів, які діють як де-факто – посольства тих держав; сам же Тайвань має аналогічні неофіційні посольства на територіях інших держав світу [3.3]. Це допомагає Тайваню підтримувати відносини на певному рівні з тими державами, з якими у Тайваня є неофіційні

відносини, з урахуванням ситуації, що існує зараз щодо політичних відносин Тайваня.

Офіційна позиція України щодо правового статусу Тайваню в контексті дотримання принципу «єдиного Китаю» сформована на засадах неухильного дотримання базових норм міжнародного права, зокрема принципів поваги до державного суверенітету та територіальної цілісності в межах міжнародно визнаних кордонів. З моменту встановлення дипломатичних відносин між Україною та Китайською Народною Республікою (КНР) у січні 1992 року, офіційний Київ послідовно та незмінно визнає уряд КНР єдиним законним представником усього Китаю, а Тайвань – його невід'ємною частиною [1.2].

Цей підхід було кодифіковано у низці фундаментальних двосторонніх документів, серед яких ключове значення має Спільна декларація про встановлення відносин стратегічного партнерства між Україною та КНР. Відповідно до її положень, українська сторона підтверджує, що виступає проти «незалежності Тайваню» у будь-якій формі, підтримує мирний розвиток відносин між двома берегами Тайванської протоки та процес мирного возз'єднання Китаю [1.3, с. 4]. Така доктринальна позиція зумовлює відсутність між Україною та Тайванем офіційних дипломатичних відносин, міждержавних договорів чи відкриття дипломатичних місій (представництв) на паритетних засадах.

Специфіка українського підходу до крос-протокового питання полягає в суворому дотриманні політики «одного Китаю», що корелює зі стратегічною позицією більшості держав-членів ООН та змістом Резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 2758 від 1971 року [2.5, р. 11]. Міністерство закордонних справ України (МЗС) неодноразово наголошувало, що правовий статус острова розглядається виключно крізь призму суверенітету Пекіна, а будь-які політичні процеси всередині тайванського регіону (зокрема, проведення

місцевих президентських та парламентських виборів) визначаються як внутрішня справа Китаю [4.5].

Попри відсутність офіційного дипломатичного треку, держава забезпечує захист прав своїх громадян на самоврядному острові. Згідно з роз'ясненнями МЗС України, консульська допомога та захист інтересів українських громадян, які перебувають на території Тайваню, здійснюються через акредитовані закордонні дипломатичні установи України в суміжних державах регіону, без залучення офіційних контактів з адміністрацією Тайбея [1.2].

Геополітичні виклики останніх років внесли додаткові нюанси у сприйняття цієї проблеми українським політичним та науковим дискурсом. Офіційний Київ проводить чітку лінію демаркації між безпековою кризою у Східній Європі та ситуацією навколо Тайваню. Українська дипломатія акцентує увагу на тому, що повага до територіальної цілісності має бути універсальним імперативом міжнародного порядку. Водночас у ході високорівневих двосторонніх переговорів (зокрема, під час візитів очільників зовнішньополітичного відомства України до КНР) українська сторона незмінно реартикулює фіксованість та передбачуваність своєї позиції щодо тайванського питання для підтримання конструктивного діалогу з Пекіном [1.1].

Таким чином, позиція України щодо правового статусу Тайваню є класичним прикладом реалізації політики «одного Китаю» на засадах міжнародно-правового легалізму. Вона виключає можливість політичного визнання Тайбея, проте орієнтована на збереження стабільності у Тайванській протоці як важливого фактора глобальної безпеки та світової торгівлі, що повністю відповідає довгостроковим національним інтересам України.

1.3 Еволюція стратегічних підходів КНР.

Китайська Народна Республіка протягом своєї історії мала велику кількість правителів, в яких у свою чергу було власне політичне бачення, як керувати державою, як вести переговори та як виробляти власну стратегію щодо захоплення тої чи іншої держави. Як і в давнину, так і зараз КНР постійно виробляє та створює різні стратегії щодо того, як підтримувати гарні дипломатичні відносини з державами світу та привернути більше уваги до себе. Незважаючи на те, що наразі у КНР присутня комуністична влада, для інших держав материковий Китай здається дуже сучасним в основному через технології, які були розроблені китайськими виробниками. Це є частиною економічної та геополітичної стратегії КНР, яка була розвинута крізь роки довгої історії материкового Китаю.

Історію того, як стратегія Китаю розвивалася крізь роки, можна розділити на такі епохи, ураховуючи політику КНР у відповідних роках кожної епохи:

1. Епоха Мао Цзедуна (1949–1976) – радикальний комунізм, що протистояв усім – як державам світу, так і радянській ідеології. Метою було національне виживання та побудова соціалістичного табору, але це призвело до значної кількості економічних криз у тодішньому Китаї, через що політикам довелося розглянути та внести зміни до даної стратегії.
2. Епоха Ден Сяопіна (1978–1990-ті) – формула “приховувати можливості, зберігати скромність”. Метою було внутрішньоекономічне зростання Китаю як країни та привернення іноземних інвесторів. Результатом стало накопичення відповідного досвіду та потенціалу КНР.

3. Епоха Ху Цзіньтао (2000-ті – 2012) – «миролюбне зростання» Китай у ті роки став членом СОТ та почав розуміти свої амбіції як глобального гравця, але все ще уникав конфронтацій та досі дотримувався концепції мирного економічного зростання. Метою було інтегрування у світову торгівлю.
4. Епоха Сі Цзіньпіна (з 2012 року і дотепер) – концепція проактивної позиції та експансії. Воно включає у собі ініціативу «Пояс і шлях» та стратегію «Зроблено в Китаї 2025». Сюди також входить відстоювання своїх територіальних претензій щодо Тайваня.

Можна простежити, що із кожною зміною політичного лідера в Китаї відповідно змінювалася і сама стратегія Китаю у геополітичному та економічному сенсі. Зараз нинішня стратегія Китаю є результатом того, що КНР постійно розвивалася у внутрішньополітичному сенсі, відходячи від стратегії під час правління Мао Цзедуна. Тому що зміни у внутрішній політичній ситуації відповідно привносять зміни до стратегії, яку намагається просунути держава; стратегія держави ніколи не лишається сталою, а постійно розвивається, як видно у прикладі з КНР.

Стратегія Китаю «Зроблено в Китаї 2025» («Made in China 2025») – це національний соціокультурний та економічний план, а також промислова політика, що передбачає подальший розвиток промисловості Китаю. Підписаний прем'єр-міністром Китаю Лі Кецяном у 2015-ому році, дана стратегія має на меті повний відхід від принципу «світової фабрики» (виробника дешевих товарів будь-якого гатунку) та спрямувати дану політику на модернізацію виробництва китайських товарів із відповідним зміщенням від майстерень до більш високопродуктивних виробництв [3.4]. Метою даної ініціативи є збільшення відповідної частки виробництва до 40% (у 2020-му

році) та 70% (у 2025-му році) відповідно, із напівпровідниковою промисловістю у фокусі даної стратегії [3.4].

Але що означає дана програма для Тайваня? Треба зауважити, що реакція усього світу та США на дану програму КНР була негативною, а для Тайваня це стало ударом по інженерній індустрії. Майже 300 інженерів було втрачено через дану програму, і в Тайвані постала проблема відтоку мізків до Китаю. Яскравим прикладом цього є два тайванських фахівці на ім'я Чарльз Кау та Сунь Ши-вей, які покинули Тайвань заради посади та роботи на материковому Китаї [3.4]. Цей та інші випадки є прикладом відтоку мізків до КНР, і це створює проблему для тайванської економіки, інженерії та роботодавства, тому що фахівці дуже цінуються у Тайвані, ураховуючи те, що Тайвань спеціалізується на виробництві напівпровідників та мікрочіпів.

Незважаючи на санкції з боку США, дану програму визнали здебільшого успішною, згадуючи про те, наскільки наполегливо Китай рухається до мети цієї програми і чому він так цікавиться Тайванем і з економічного боку також. І Китай також досяг світового лідерства у таких сферах – швидкісні залізниці, графен, безпілотні літальні апарати (БПЛА або дрони), сонячні панелі, електромобілі та літєві батареї. Китайська техніка стає більш вживаною у світі, включаючи Україну, і це теж є одним із результатів цієї програми, тому що китайська продукція стає якіснішою і люди використовують або купують її частіше для власних потреб.

Ухвалена Державною радою КНР у 2015 році масштабна державна програма «Зроблено в Китаї 2025» (*Made in China 2025 — MIC2025*) визначила довгостроковий вектор модернізації китайської промисловості з метою переходу від трудомісткого виробництва низької вартості до наукомісткого домінування у десяти стратегічних високотехнологічних секторах [1]. Ключовим елементом цієї стратегії стало досягнення 70-відсоткової

самозабезпеченості базовими компонентами та матеріалами, насамперед у сфері інтегральних мікросхем (напівпровідників). З огляду на унікальне монопольне становище Тайваню на світовому ринку мікроелектроніки, реалізація *MIC2025* спровокувала докорінні зрушення у крос-протокових економічних відносинах і створила безпрецедентні виклики для безпеки острова [1.4, р. 11].

Наслідки впровадження цієї стратегії для Тайваню мають багатоаспектний і асиметричний характер, що простежується за декількома деструктивними та конкурентними напрямками:

1. Агресивний «відтік мізків» (Brain Drain) та крадіжка інтелектуальної власності

Для форсованого подолання технологічного відставання Пекін розгорнув цілеспрямовану кампанію з експропріації кадрового потенціалу Тайваню. Використовуючи масштабні фінансові субсидії з так званого «Великого фонду» (*National Integrated Circuit Industry Investment Fund*), китайські державні та приватні корпорації (зокрема *SMIC*) запропонували тайванським фахівцям оклади, що в 3–5 разів перевищували ринкові [1.5]. За оцінками аналітиків, понад 3 000 провідних тайванських інженерів і розробників мікросхем були рекрутовані до КНР для реалізації завдань *MIC2025*, що супроводжувалося непоодинокими випадками промислового шпигунства та несанкціонованого трансферу запатентованих технологій [3.5].

2. Економічне імпортозаміщення та загроза «ринкового витіснення»

Тайванська модель економічного зростання історично спиралася на постачання компонентів до КНР для їхнього подальшого фінального збирання. Стратегія *MIC2025* радикально змінила цю парадигму через системну політику локалізації виробництва. КНР суттєво наростила власні потужності у сегменті зрілих/базових напівпровідників (техпроцеси від 28 нанометрів і

вище), що призвело до поступового заміщення тайванського імпорту китайськими аналогами [1.6, р. 14]. Це створило ризик виникнення структурного профіциту (надвиробництва) legacy-чипів на внутрішньому ринку Китаю, штучно демпінгуючи ціни та витісняючи тайванських виробників другого ешелону.

3. Формування Кремнієвого щита (Silicon Shield) як асиметричної відповіді

У відповідь на індустріальну експансію КНР уряд у Тайбеї спільно з лідером глобального ринку напівпровідників — компанією *TSMC* — оптимізував оборонно-економічну стратегію. Було впроваджено жорсткі законодавчі обмеження на трансфер передових технологій до Китаю, а також інституціоналізовано концепцію «Кремнієвого щита» [3.6, р. 7]. Сутність цієї концепції полягає в утриманні критичного розриву у поколіннях мікросхем: поки Китай у межах *MIC2025* намагався освоїти масове виробництво 14-нм і 7-нм чипів, Тайвань перейшов до масового випуску 3-нм та проєктування 2-нм процесорів. Така монополія на надточні технології робить Тайвань незамінним для світової економіки (і для самого Китаю), виступаючи головним стримуючим чинником проти військової агресії Пекіна [1.4, р. 15].

Геополітичний резонанс: Китайські спроби досягти автаркії (самозабезпеченості) через *MIC2025* де-факто індукували глобальну «технологічну холодну війну». Вони змусили США запровадити суворі санкції проти напівпровідникового сектору КНР і стимулювали ухвалення американського *CHIPS Act*, що прискорило релокацію частини найважливіших потужностей *TSMC* з Тайваню до США та ЄС для диверсифікації ризиків [1.6, р. 22].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що стратегія «Зроблено в Китаї 2025» не дозволила Пекіну повністю ліквідувати технологічну залежність від Тайваню в царині суперсучасних обчислювальних компонентів, однак вона остаточно

зруйнувала колишній крос-протоковий розподіл праці. МІС2025 перетворила тайванський високотехнологічний сектор із суто комерційного активу на епіцентр геополітичного протистояння між КНР та Заходом, змушуючи Тайбей балансувати між економічними вигодами від материкового ринку та вимогами національної безпеки. І країнам світу теж треба приділяти увагу, як і наскільки сильно дана програма КНР впливає на їхню економіку та їхню промисловість, також враховуючи вищезгадані наслідки, які переживає Тайвань через неї.

Висновки до першого розділу

У першому розділі цієї роботи були розглянуті історичні витоки конфлікту між Китаєм та Тайванем, історія цих відносин та постійна зміна у політико-економічних стратегіях КНР. Відносини між Китаєм та Тайванем постійно коливалися залежно від місцевих лідерів (мається на увазі місцеві лідери Тайваня), але у підсумку можна сказати, що дані відносини приносять у більшості негативні результати самому Тайваню, ніж позитивні. Китай все відкритіше заявляє щодо своїх претензій щодо Тайваня, і нещодавні новини у ЗМІ та відповідні наукові дослідження лише підтверджують це.

Програма КНР «Зроблено в Китаї 2025» завдає значних економічно-інженерних наслідків самому Тайваню, тому що Тайвань постійно втрачає фахівців у певних промислових галузях, а також є не поодинокі випадки щодо крадіжки та привласнення певних патентів, розроблених тайванськими виробниками. Для інших держав світу це має бути знаком того, що треба висунути питання захисту місцевих патентів та захисту інтелектуальної власності в цілому, тому що це є важливим для свого захисту у подібному

випадку. Поки популярність китайської техніки зростає шаленими темпами, потрібно розуміти важливість вироблення своєї продукції та те, що потрібно захищати власні патенти на неї.

Також варто зазначити, що незважаючи на різницю у територіях, у Тайвані є політична перевага над КНР, бо Тайвань є процвітаючою демократичною державою із власною економікою та своєю промисловою спеціалізацією, а на території КНР і досі панує комуністичний режим. Материковий Китай намагається нажити собі репутацію сильної наддержави, яка водночас наживається на Тайвані, роблячи погрози в його бік, через що Тайвань перебуває у напруженій геополітичній та економічній ситуації, враховуючи все вищезазначене. Тому навіть деякі науковці погоджуються, що все це не принесе Китаю вигоди і що країнам світу потрібно звернути увагу на ту ситуацію, в якій перебуває зараз Тайвань, і на сам Тайвань загалом, і розробити план щодо захисту Тайваня у випадку вторгнення Китаю на його територію (враховуючи той факт, що США надавала справжню підтримку Тайваню увесь цей час, допоки до влади знову не прийшов Дональд Трамп).

РОЗДІЛ 2

Динаміка відносин між Пекіном та Тайбеєм на сучасному етапі

2.1. Політика Сі Дзіньпіна щодо Тайваня.

Переходячи від минулого до сучасного, можна побачити, що відносини материкового Китаю з Тайванем досі впливають на сам Тайвань як геополітично, так і економічно. Те саме можна сказати і про політику щодо Тайваня з боку Китаю. Сюди ж входять і політико-економічні претензії КНР щодо Тайваня. Для розуміння даних претензій та політичної позиції Китаю щодо Тайваня треба розуміти політику лідера КНДР Сі Дзіньпіна щодо Тайваня, ураховуючи історичні, політичні та правові фактори даної політики. Сі Дзіньпін є доволі досвідченим лідером КНР, і його позиція як політика вбачається у «возз'єднанні» Тайваня з Китаєм, із можливим використанням військової сили щодо території Тайваня. Враховуючи цю основну позицію політика, можна виділити інші основні позиції Китаю щодо Тайваня:

- неминуче возз'єднання – Сі Дзіньпін наголошує на підпорядкованості Тайваня уряду та владі КНР і на те, що це є історичною необхідністю та одним із найосновніших елементів «відродження китайської нації»;
- військовий тиск та саботаж – є підтверджені випадки, що Народно-визвольна армія Китаю (скорочено НВАК) неодноразово проводила навчання навколо територій Тайваня, тим проголошуючи готовність до можливого вторгнення до самого Тайваня.
- політико-економічний тиск – КНР постійно тисне на інші держави світу та обмежує поширення міжнародного визнання Тайваня як дійсно суверенної та незалежної держави.

З геополітичного боку, Сі Дзіньпін теж використовує тиск та погрози в бік інших держав, як це було під час переговорів із нинішнім президентом США Дональдом Трампом. Під час тих переговорів лідер КНР особисто застеріг США від втручання у нинішню ситуацію з Тайванем, бо це може призвести до вже відкритого конфлікту. Відповіддю від США та Тайваня було посилення оборонних спроможностей, але негативною стороною цього є подальше напруження у регіоні. І сам же Тайвань також робить усі відповідні заходи у відповідь, як-от обмеження на експорт ІІІ-чипів від КНР.

Щодо обмеження продажів ІІІ-чипів з Китаю, Тайвань запроваджує більш сильний контроль за даними чипами. Сюди входять усі клієнти з КНР, а не лише певні компанії із чорного списку, як Huawei Technologies Co. Це надасть Тайваню можливість переслідувати контрабанду чипів як кримінальне правопорушення [4.6]. За президентства Лая Цінде Тайвань займає більш жорстку позицію щодо захисту свого технологічного сектору, завдяки чому ці дії стали можливими.

Під час зустрічі у Будинку народних зборів Сі Цзіньпін зауважив, що комуністичний уряд КНР дуже серйозно ставиться до своїх претензій щодо Тайваня. Він наголосив, що «тайванське питання є найважливішим питанням у відносинах між Китаєм та США. У разі хибних кроків країни можуть зіткнутися з протистоянням чи навіть конфліктом, що поставить всі американсько-китайські відносини у вкрай небезпечне становище» [4.7]. Відповіддю Тайбея була заява, що Пекін загрожує стабільності регіону Азії і що Тайвань й надалі буде співпрацювати з США та іншими державами, які підтримують свободу та демократію [4.7].

Прихід до влади у КНР Сі Цзіньпіна ознаменував відхід Пекіна від колишньої стратегії «скромного та виваженого лідерства» (*Taoguang yanghui*) на користь агресивного «національного відродження», невід'ємною частиною якого

задекларовано «повернення Тайваню» [2.6]. Посилення військово-політичного тиску КНР на Тайбей — що виражається у регулярних масштабних військових навчаннях навколо острова, порушеннях серединної лінії Тайванської протоки та дипломатичній ізоляції Республіки Китай — викликало глибоке занепокоєння світової спільноти та радикально трансформувало безпекові стратегії ключових глобальних гравців.

Реакція світової спільноти на політику Сі Цзіньпіна демонструє перехід від пасивного спостереження до формування системної архітектури стримування:

- Сполучені Штати Америки: Позиція Вашингтона за часів адміністрації Д. Трампа змістився у бік посилення економічного та військового тиску на КНР. Попри збереження базового принципу «стратегічної невизначеності», США суттєво інтенсифікували трек оборонної підтримки Тайбея. Реалізація американського CHIPS Act та постачання новітніх систем озброєння розглядаються як кроки для нівелювання загрози силового захоплення острова [1.7, р. 14]. Водночас Вашингтон використовує тайванський кейс як один із ключових важелів у двосторонній переговорній дипломатії із Пекіном.
- Японія: Географічна наближеність Токіо до зони потенційного конфлікту зумовила найбільш жорстку реакцію. Обрання Санае Такаічі на посаду прем'єр-міністра Японії призвело до відкритої заяви про те, що китайська агресія проти Тайваню означатиме «екзистенційну кризу для самої Японії» [3.7]. Це спровокувало глибоку дипломатичну кризу у відносинах між Токіо та Пекіном, під час якої уряд Сі Цзіньпіна вдався до санкцій та економічного шантажу, звинувачуючи Японію у «ремілітаризації». Проте Токіо продовжує розглядати стабільність у протоці як базову умову власної національної безпеки.

- Європейський Союз: ЄС демонструє солідарну позицію щодо неприпустимості односторонньої зміни статус-кво силовими методами. Європейська дипломатія наголошує на загрозі глобальній логістиці, адже через Тайванську протоку проходить понад половина світового контейнерного потоку [2.6]. Стратегія Брюсселя полягає у «зниженні ризиків» (*de-risking*) — зменшенні економічної залежності від материкового Китаю за одночасного розширення неофіційної співпраці з Тайбеєм.

Позиція України щодо політики Сі Цзіньпіна має складноасиметричний характер, зумовлений досвідом протистояння повномасштабній російській агресії. З одного боку, офіційний Київ суворо дотримується міжнародно-правового принципу «єдиного Китаю», зафіксованого у двосторонніх договорах із КНР, і розглядає Тайвань як невід'ємну частину китайської території [1.1]. Ця позиція є константною та регулярно артикулюється МЗС України для підтримання стабільного політичного діалогу з Пекіном. З іншого боку, у науковому та експертному середовищі України сформувалося чітке розуміння взаємопов'язаності безпеки у Східній Європі та Індо-Тихоокеанському регіоні. Російсько-українська війна продемонструвала Тайбею уразливість перед агресією з боку великих тоталітарних держав. Як наслідок, на неофіційному рівні розпочалося активне зближення між суб'єктами оборонно-промислового комплексу України та Тайваню.

Еволюція сучасної війни змусила Тайбей детально аналізувати український досвід ведення асиметричних бойових дій. Наприкінці 2025 – на початку 2026 року було зафіксовано суттєве пожвавлення взаємодії на рівні приватного сектору та профільних асоціацій. Зокрема, Міжнародний альянс безпілотних технологій Тайваню (TEDIBOA) підписав низку меморандумів із українськими технологічними хабами

для вивчення досвіду застосування безпілотних літальних та морських апаратів в умовах радіоелектронної боротьби [5]. Понад 55 тисяч тайванських безпілотних систем і компонентів були імпортовані в Україну через суміжні європейські держави (Польщу, Чехію), що свідчить про глибоку інтеграцію технологічного потенціалу острова у структуру безпекових потреб України [1.8].

Таким чином, реакція міжнародної спільноти та України на політику Сі Цзіньпіна демонструє формування глобального консенсусу щодо неприпустимості силового розв'язання тайванського питання. Якщо для західного світу та Японії протидія Пекіну полягає у створенні стримуючих коаліцій і військових альянсів, то для України цей процес має вигляд суворого балансування: збереження офіційного визнання суверенітету КНР поєднується із практичним, неофіційним запозиченням технологічного потенціалу Тайваню задля підвищення власної обороноздатності.

Можна підсумувати, що лідера КНР Сі Дзіньпіна цікавлять не лише примусове приєднання Тайваня до материкового Китаю, а й політико-економічний та технологічний потенціал Тайваня як країни із прогресуючою демократією. Для США більшою проблемою є радше збереження відносин із КНР, аніж питання підвищення обороноздатності Тайваня у випадку збройного вторгнення Китаю на територію острова. Україна в основному балансує між підтримкою позиції КНР та обміном досвідом з тайванцями, особливо у виробництві та використанні дронів для підвищення обороноздатності Тайваня. Іншим країнам світу вже потрібно висловлювати більш активну позицію щодо підтримки Тайваня у захисті від збройного втручання материкового Китаю. Це стосується і США, але це менш ймовірно, враховуючи той факт, що нинішнім президентом США є Дональд Трамп.

2.2. Внутрішньо-політичні процеси у Тайвані.

Переходячи вже на сторону Тайваня та його нинішньої політичної ситуації, можемо побачити, що і в Тайвані не все так і спокійно. Дві основні політичні сили Тайваня – ДДП та Гоміндан – постійно борються за своє місце у політиці Тайваня та формування його позиції. Треба зауважити, що Тайвань є демократичною державою, тому там теж є опозиція, яка намагалася усунути нинішнього президента Тайваня – Лая Чінте – з посади президента через процедуру імпічменту.

Спочатку треба розібрати, які позиції відповідно до ДПП та Гоміндану займають. ДПП відстоює незалежність Тайваня від КНР та подальший розвиток тайванської демократичної ідентичності. Вони також виступають за поглиблення відносин Тайваня з іншими державами світу, особливо США. Гоміндан, у свою чергу, висловлює думку КНР щодо приєднання Тайваня до території материкового Китаю та збереження концепції “одного Китаю”. Але Гоміндан відрізняється тим, що вони відкидають принцип “однієї країни, двох систем”, який сильно просувається комуністичною владою КНР.

Основними векторами внутрішньої політики Тайваня є:

1. Національна ідентичність – тайванці ідентифікують себе як тайванців, а не як китайців. Тому будь-яка позиція, що має при собі об’єднання з КНР, може викликати гостру реакцію у жителів Тайваня, тому тайванським політикам доводиться балансувати на цьому, щоб не втратити своїх виборців.
2. Оборона та захист – через позицію Китаю щодо Тайваня та можливого його вторгнення на територію Тайваня, тайванські політики відповідно спрямовують свої зусилля та бюджет на обороноздатність країни.

3. Економіка держави — Тайвань зараз у процесі зниження своєї залежності від китайської продукції, а також подальшого розвитку власної галузі з виробництва напівпровідників.
4. Напружена ситуація всередині парламенту Тайваня – парламент країни наразі є місцем постійних дискусій, і, враховуючи пропозицію щодо імпічменту президента Тайваня Лаю Чінте, дані дискусії триватимуть і надалі.

Тайвань після перемоги Лая Чінте. Лай Чінте є з тих тайванських політиків, які, незважаючи на те, що він наразі не буде проголошувати незалежності Тайваня, все ще дають зрозуміти, що Тайвань не буде під контролем материкового Китаю. І ДПП вже який час готується до збройного вторгнення КНР на територію Тайваня, і станом на 2024 рік Тайвань отримує таку ж саму зброю, як і Україна [4.8]. На противагу Лаю Чінте та ДПП є позиція від Гоміндану. Журналіст Олександр Демченко порівнює цю партію із колективним Віктором Януковичем, тому що вони бажають зближення з КНР на будь-яких рівнях. Вони навіть є готовими до зниження впливу США, але вони не погоджуються на повне поглинення материковим Китаєм [4.8].

Іншою партією, яка раніше не була відомою, але поволі тяж стає конкуруючою силою на Тайвані, є Тайванська народна партія. Лідер цієї партії, Ко Веньдже, має досвід перебування на посаді мера столиці Тайваня, міста Тайбея. Він має гарні стосунки з економічною елітою КНР, але й наголошує на дотриманні статусу-кво на острові. Підсумовуючи, він є прихильником «гонконгівського сценарію», у якому КНР визнається єдиною керівною силою, а республіка перетворюється на окрему провінцію [4.8].

Тим самим КНР користується нинішньою політичною ситуацією у Тайвані, бо якщо був би сценарій, у якому президентські вибори виграв би кандидат від партії Гоміндан, це б дозволило Китаю сильніше контролювати Тайвань та

робити відповідний політичний тиск на його союзників. На думку КНР, представникам від ДПП було б складніше просувати демократичний імідж Тайваня та, відповідно, суто тайванську ідентичність людей, які там проживають. Але тепер потрібно розглянути, як саме Китай використовує внутрішньополітичну ситуацію на Тайвані на свою власну користь.

Щодо інструменталізації внутрішньополітичного ландшафту Тайваню у стратегії КНР, його методів кооптації та гібридного впливу, то варто зазначити, що еволюція політики Китайської Народної Республіки щодо Тайваню на сучасному етапі демонструє глибоку інтеграцію методів невійськового тиску, спрямованих на дестабілізацію острова зсередини. Замість того, щоб покладатися виключно на пряме військове залякування, керівництво Комуністичної партії Китаю (КПК) під керівництвом Сі Цзіньпіна розробило диференційовану стратегію інструменталізації внутрішньополітичних розбіжностей у тайванському суспільстві [2.6]. Цей підхід базується на глибокій поляризації між двома ключовими таборами Тайваню: «синьою коаліцією» (на чолі з партією Гоміндан), яка виступає за збереження діалогу з Пекіном у межах «Консенсусу 1992 року», та «зеленою коаліцією» (на чолі з Демократичною прогресивною партією – ДПП), яка відстоює окрему тайванську ідентичність і де-факто незалежність острова.

Пекін використовує внутрішньополітичну архітектуру Тайваню за декількома основними деструктивними напрямками:

Стисло розглянемо економічне преферування та кооптацію опозиційних еліт. КНР послідовно застосовує стратегію «батога і пряника» щодо тайванського електорату. У періоди, коли до влади на острові приходить «зелена коаліція» (ДПП), Пекін офіційно заморожує будь-які міждержавні контакти, запроваджує вибіркові економічні ембарго на тайванську сільськогосподарську продукцію (наприклад, заборони на імпорт фруктів або

риби з південних регіонів острова, які є традиційною виборчою базою ДПП) [1.9, р. 45]. Водночас КНР створює преференційні економічні умови для представників Гоміндану та асоційованого з ним великого бізнесу. Через офіційні візити делегацій Гоміндану до материкового Китаю Пекін демонструє тайванським виборцям, що «стабільність, економічне процвітання та уникнення війни» можливі лише за умови усунення ДПП від влади. Це дозволяє КНР впливати на результати місцевих та президентських виборів, підживлюючи наратив про «вибір між миром і війною» [2.5].

Внутрішній медіапростір Тайваню є об'єктом постійних інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) з боку Департаменту роботи з Об'єднаним фронтом КПК. Використовуючи соціальні мережі, штучний інтелект та підконтрольні тайванські медіа-конгломерати (так звані «червоні медіа»), КНР штучно поглиблює наявні соціокультурні розколи [2.6]. Головними векторами цих кампаній є:

- «Наратив про скептицизм щодо США» (US-skepticism): систематичне поширення тез про те, що Вашингтон є «ненадійним партнером», який використає і покине Тайвань, подібно до Афганістану чи інших регіональних криз.
- Дискредитація демократичних інститутів: роздмухування корупційних скандалів у чинному уряді та перебільшення економічних проблем острова з метою доведення «неефективності» демократичної моделі порівняно з авторитарною стабільністю КНР [3.8, р. 112].

Після виборів 2024 року, коли ДПП зберегла президентську посаду (в особі Лая Чінте), але втратила більшість у Законодавчому Юані (парламенті) на користь коаліції Гоміндану та Тайванської народної партії (ТНП), Пекін отримав нові інструменти впливу [3.9]. Політичний параліч всередині Тайваню, спричинений жорстким протистоянням навколо парламентських

реформ та спробами опозиції обмежити повноваження виконавчої влади, активно використовується КНР для демонстрації слабкості політичної системи острова. Опозиційні сили, орієнтовані на компроміс із Пекіном, часто блокують або затягують ухвалення оборонних бюджетів та програм фінансування асиметричного озброєння, що прямо грає на руку оборонному плануванню Народно-визвольної армії Китаю (НВАК) [3].

Стратегія Пекіна полягає у створенні так званої «керованої нестабільності». КНР прагне до того, щоб внутрішні суперечності в Тайбеї досягли критичної межі, за якої суспільство втратить консенсус щодо стратегії національної оборони, а державні інститути виявляться нездатними ухвалити консолідоване рішення у випадку реальної військової загрози чи морської блокади з боку материка [1.9, р. 50].

Таким чином, інструменталізація внутрішньої політики Тайваню є наріжним каменем сучасної «сірої зони» (gray zone) тактики КНР. Пекін успішно конвертує демократичний плюралізм і свободу слова на острові в уразливість, намагаючись досягти остаточного поглинання Тайваню шляхом його внутрішнього політичного та соціального виснаження, що мінімізує потребу у проведенні ризикованої та дорогої прямої десантної операції. Також дані випадки використання того, що відбувається у Тайвані, на свою користь, частково паралелізують із тим, яку діяльність проти України робила Росія. Тому випадки з ІПСО, до прикладу, є знайомими як тайванцям, так і українцям, бо в Україні теж були інциденти із поширення ІПСО з певних тем. Підсумовуючи вищезгадане, можна сказати, що наразі внутрішня політика Тайваня перебуває у досить напруженому становищі, яким і користується материковий Китай. Наразі є три лідируючі партії у Тайвані, які висловлюють позиції, що значно різняться одна від одної – Гоміндан, ДПП та Тайванська народна партія. Було виявлено парадокс у тому, що Гоміндан, партія, яка

колись боролася проти комуністів, несподівано стала прокитайською. Пекін також використовує це, бо КНР була готова до моменту, коли може виграти кандидат саме від цієї партії під час президентських виборів у Тайвані. Іншою партією є ДПП на чолі із Лаєм Чінте, який зараз є президентом Тайваня. ДПП наразі є лідируючою у законодавчому юані Тайваня (будівлі парламенту Тайваня) і продовжує просувати демократичні цінності Тайваня та позицію щодо незалежності Тайваня, хоча сам Лай Чінте відкрито не заявляв щодо незалежності Тайваня від КНР. Іншою партією є Тайванська народна партія, чий лідер є прихильником сценарію Гонконгу. Сам же Тайвань постраждав від постійних ІПСО та інших випадків, які почали порушувати стабільність демократії Тайваня, але вони не є достатніми, щоб її повалити чи зруйнувати повністю. Україна теж має досвід роботи з ІПСО через вторгнення Росії на її територію, тому українцям необхідно поділитися цим досвідом із тайванцями для кращої протидії ІПСО та дезінформації вже у самому Тайвані.

Економічна взаємозалежність Тайваня від Китаю є тим важелем у їхньому конфлікті, який має як позитивні риси, так і негативні, враховуючи різні складові даного конфлікту. У цьому процесі є свої принципи, що спрямовані на стримування цього конфлікту та можливе уникнення його ескалації. Ціна власного знищення (Mutual Assured Economical Destruction) – війна проти Тайваня є дуже дорогою — вона буде коштувати світовій економіці приблизно \$10 трильйонів, на думку експертів. Можлива ескалація конфлікту може викликати колапс взаємопов'язаного економічного ланцюжка постачання товарів від Китаю до Тайваня і навпаки.

Інструмент примусу та “сірої зони” (Economic Coercion) – КНР використовує постійний саботаж щодо економічної залежності Тайваня від Китаю. Це також використовується для привернення уваги союзників Китаю. Китай також робить постійні штучні коливання із імпортом товарів з Тайваня – або обмежує

його, або стимулює його для продовження невійськових методів «возз'єднання».

Дані принципи цієї взаємозалежності показують, на які заходи готовий Китай для примусу Тайваня повернутися під його владу. Коли зростає напруга на тому напрямку, країни світу все більше і більше звертають увагу на ситуацію, у якій зараз перебуває Тайвань як незалежна держава. Але деяким державам важливіше зберегти відносини з КНР, ніж надавати будь-яку форму допомоги Тайваню, що ускладнює ситуацію.

12 квітня 2026-го року відбулася зустріч голови Гоміндану Чен Лі-юнь із лідером КНР Сі Цзіньпіном, і обидвоє закликали до миру, не надавши конкретних деталей. Після цієї зустрічі було оприлюднено список заходів щодо покращення відносин з Тайванем. Серед цих заходів є плани щодо об'єднання одним рейсом міст Сіаня та Урумчі до Тайваня. Певні тайванські продукти знову з'являться на місцевому китайському ринку, а проєкт мосту, що з'єднав би територію Китаю із островами Мацу та Кіньмень, буде просуватися, хоча дана пропозиція є давньою, але нереалізованою [4.9]. Саме так тайванська опозиція (Партія Гоміндан) намагається знову прив'язати Тайвань до Китаю у політико-економічному сенсі. Це створює ще більшу залежність Тайваня від Китаю, особливо якщо врахувати вищезгадані рейси з певних китайських міст до Тайваня.

Українська юристка Агія Загребельська також досліджувала позиції КНР та Тайваня (Тайвань вона відповідно називає Китайська Республіка у своїй колонці для «Главком»), а також позицію США крізь роки і, на нашу думку, їй варто приділити увагу, щоб краще зрозуміти зміни у позиції США на зараз. Вперше позиція США була висловлена у Шанхайському комюніке 1972-го року (цитата): «Сполучені Штати визнають, що китайці по обидві сторони Тайванської протоки стверджують, що існує лише один Китай і що Тайвань є

частиною Китаю. Сполучені Штати не оскаржують цю позицію» [4.10]. Але США не висловили прямої позиції про те, чи є Тайвань незалежним від Китаю як держава чи ні.

Агія Загребельська зазначає, що багато вчених кажуть про те, що дана політика США існує не задля того, щоб догодити Пекіну, а для того, щоб підтримувати відповідні відносини у азійському регіоні. Вже у другому комюніке 1979-го року США підтвердили, що Пекін є єдиним законним представником Китаю у світі. Після цього Сполучені Штати розірвали договір з Тайванем про взаємну оборону та дипломатичні відносини [4.10]. Реакція Конгресу була швидкою, і він прийняв Закон про відносини з Тайванем, який однак не включав повне визнання. Вже у третьому американо-китайському комюніке 1982-го року, США визначили такі позиції:

- вони не прагнуть продовжувати продаж зброї Тайваню;
- продаж зброї Тайваню не буде перевищуватися в жодному аспекті до рівня тих, що постачалися з моменту встановлення дипломатичних відносин між США та КНР;
- що у США є наміри поступово скорочувати постачання зброї Тайваню і що пройде певна кількість часу до остаточного рішення [4.10].

Тодішній президент США, Рональд Рейган, був стурбований тим, які наслідки вищезгадане комюніке може дати Тайваню, тому він вирішив взяти справу у свої руки. Він помістив секретний текст меморандуму до файлів Ради національної безпеки, в якому йшлося, що готовність до скорочення постачання зброї до Тайваня залежить від подальшої готовності Китаю підтримувати мирну ситуацію. В тому тексті також зауважується, що кількість та якість озброєння, яка буде надаватися Тайваню, будуть визначені загрозою з боку КНР (тобто сценарієм, якщо КНР вторгнеться на територію Тайваня)

[4.10]. Тобто політик розумів, що Тайвань колись буде потребувати озброєння у випадку збройного нападу Китаю на Тайвань, тому він робив дані заходи.

Також Рональд Рейган попросив керівника АІТ Джеймса Ліллі надати додаткові усні тези щодо політики США щодо Тайваня. Ці тези, або ж запевнення, визначають наступне:

1. США не погоджувалися щодо дати припинення постачання зброї Тайваню;
2. США не погоджувалися надати попередню консультацію з КНР щодо продажу зброї Тайваню;
3. США не є і не будуть посередниками між материковим Китаєм та Тайванем;
4. США не будуть переглядати Закон про відносини з Тайванем;
5. США ніколи не міняли своєї позиції щодо суверенітету над Тайванем;
6. США не чинитимуть тиску на Тайвань щодо переговорів з Китаєм [4.10].

Щодо сьогоденних часів, а саме першого президентства Дональда Трампа та президентства Джо Байдена, то відразу вварто зазначити, що вже у грудні 2016-го року Дональд Трамп та тодішня президентка Тайваня Цай Іньвень провели короткий телефонний дзвінок щодо відносин США з Тайванем на усіх рівнях, після якого, вже кілька днів потому, сам Трамп заявив, що не обов'язково дотримуватися принципу «одного Китаю» [4.10]. Вже у травні 2022-го року тодішній президент Джо Байден наголосив на тому, що якщо КНР вторгнеться на територію Тайваня, то США втручатимуться військовим шляхом. Джо Байден також нагадав, що вторгнення Росії на територію України створило “ще сильніший” тягар щодо обов'язку США захищати Тайвань [4.10]. Це вказує на те, що політик розумів, що захист України та Тайваня відповідно має велику значимість для тодішньої влади США, оскільки

і Тайвань, і Україна потерпають від різних видів агресії з боку КНР та Росії відповідно.

Після того, як заява Байдена була розкритикована Пекіном, держсекретар США Ентоні Блінкен потім виступив із заявою, що політика США щодо статусу Тайваня не змінилася і що Державний департамент доповнив свій бюлетень про те, що «ми не підтримуємо незалежність Тайваня» [4.10]. Ця відповідь Державного секретаря є одним із прикладів того, як світові політики уникають прямо висловлювати свою думку про визнання чи підтримку незалежності Тайваня через побоювання реакції на це від КНР.

Після аналізу вищенаписаного, можна визначити, що політика США щодо Тайваня в основному лишалася незмінною — незважаючи на те, що їх офіційною думкою було те, що вони відкрито не визнають Тайвань як незалежну державу (тому що США балансує навколо того, яка реакція буде в Пекіна, якщо США визнає незалежність Тайваня), влада США все-одно надавав постійну допомогу Тайваню у будь-якому вигляді. На жаль, після того, як на другий термін президентства знову прийшов Дональд Трамп, політика США щодо Тайваня стала менш суттєвою у політико-дипломатичному сенсі. Було виявлено затримки у наданні зброї Тайваню для оборони під час вторгнення Китаю на територію Тайваня, а сама політика США у даному плані почала зміщуватися у бік КНР. Це створює проблему щодо геополітичної та економічної вразливості Тайваня, якщо відбудеться вторгнення материкового Китаю на територію Тайваня.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 році актуалізувало у світовому політичному та науковому дискурсі системне порівняння безпекових викликів, що постали перед Києвом та Тайбеєм. У межах концепції «неподільності глобальної безпеки» аналітики та дипломати дедалі частіше розглядають Східну Європу та Індо-Тихоокеанський регіон як

взаємопов'язані театри протистояння між ревізійністськими автократіями (РФ та КНР) та демократичним світом [2.6]. Попри суттєві відмінності у міжнародно-правовому статусі обох суб'єктів, сучасна геополітична динаміка виявляє глибокі структурні паралелі між кейсами України та Тайваню.

Головна концептуальна паралель полягає в ідеологічному обґрунтуванні агресії з боку суміжних ядерних держав. Подібно до того, як російське керівництво заперечує історичну правомірність української державності, лідер КНР Сі Цзіньпін у своїй риториці спирається на наратив «історичної неминучості» та «національного відродження», розглядаючи самоврядний демократичний Тайвань не як суб'єкт міжнародних відносин, а як «відкололу провінцію», що має бути інтегрована під контроль Пекіна, за потреби — силовими методами [3.8]. В обох випадках агресор використовує інструменти історичного ревізійнізму для виправдання руйнування чинного міжнародного статус-кво.

2. Стратегія асиметричної оборони: «концепція дикобраза».

Досвід ведення бойових дій в Україні змусив Міністерство оборони Тайваню кардинально переоцінити власну воєнну доктрину. Тайбей розпочав форсований перехід до так званої «стратегії дикобраза» (*Porcupine Strategy*), яка значною мірою копіює український досвід успішного стримування переважаючих сил противника [1.10, р. 44]. Замість закупівлі дорогівартісних класичних платформ (великих кораблів чи винищувачів), Тайвань змістив акцент на насичення сил оборони мобільними, відносно дешевими, але високоефективними асиметричними системами:

- протикорабельними ракетами (зокрема, мобільними комплексами Hsiung Feng III та американськими Harpoon);
- переносними зенітно-ракетними комплексами (ПЗРК) та протитанковими засобами;

- масштабними роями ударних та розвідувальних безпілотних літальних апаратів (БПЛА), оптимізованих для умов радіоелектронної боротьби [1.8].

3. Тест на надійність системи колективної безпеки та альянсів

Для Тайваню російсько-українська війна стала лакмусовим папірцем реальної готовності Заходу мобілізувати ресурси на захист демократичної держави. Тайбей ретельно аналізує характер, швидкість та обсяги західної військової та фінансової допомоги Україні, проєктує ці алгоритми на потенційний конфлікт у Тайванській протоці [2.6]. Водночас реакція США та ЄС на російську агресію (зокрема, масштабні секторальні санкції) продемонструвала Пекіну потенційну економічну ціну спроби силового захоплення острова, що посилило фактор стримування у стратегічних розрахунках КНР.

Геоекономічний розрив: Важливою розбіжністю у порівнянні є рівень інтеграції Тайваню у світову економіку. Якщо Україна є критично важливою для глобальної продовольчої безпеки, то Тайвань утримує фактичну монополію на виробництво понад 60% світових напівпровідників та понад 90% мікросхем найвищого технологічного рівня [2.5, р. 112]. Це створює ситуацію, за якої морська блокада чи атака на острів миттєво створює тригер колапсу глобального сектору високих технологій, що змушує провідні держави світу (насамперед США) ставитися до безпеки Тайванської протоки як до питання власної безпосередньої економічної виживаності.

Підсумовуючи, можна констатувати, що паралелі між Україною та Тайванем у XXI столітті трансформувалися з суто теоретичних політологічних конструкцій у практичну площину глобального стратегічного планування. Досвід України довів Тайбею необхідність розбудови внутрішньої стійкості та асиметричного оборонного потенціалу, тоді як для світової спільноти обидва

кейси стали ключовими фронтами єдиного протистояння між авторитаризмом та ліберально-демократичним світовим порядком. І необхідно врахувати, що на США теж потрібно звертати увагу щодо надання допомоги як Україні, так і Тайваню, оскільки ситуації, в яких ці дві держави зараз перебувають, є подібними, тому є висока необхідність у самообороні від збройної агресії.

Виновки до 2 розділу

У другому розділі було розглянуто динаміку відносин між Китаєм та Тайванем у нинішній час і такі аспекти, як позиція лідера КНР Сі Дзіньпіна, ситуація із внутрішньою політикою у Тайвані та економічна взаємозалежність між Китаєм і Тайванем.

Наразі Тайвань потерпає як від зовнішньої загрози від Китаю, так і від періодичного неспокою у внутрішній політиці Тайваня. На жаль, КНР своєю позицією щодо Тайваня перевела більшість країн світу на свій бік, що ускладнює будь-які види дипломатії Тайваня із державами, з якими у нього є неофіційні відносини. Цьому потрібно завдячити лідеру КНР Сі Дзіньпіну, який вже роками перебуває на своїй посаді та має відповідний досвід. Завдяки йому роками поширюються неправдиві наративи щодо Тайваня, як-от “Тайвань є частиною КНР” та інші види дезінформації про Тайвань як державу.

В той же час політика США щодо Тайваня довго лишалася незмінною у вигляді надання зброї та інших видів допомоги у випадку відкритої збройної агресії Китаю проти Тайваня. Після повторного обрання президентом Дональда Трампа дана політика почала змінюватися на «давайте спочатку проговоримо про надання зброї Тайваню із КНР», що вже є досить тривожним,

враховуючи те, у якій напруженій ситуації зараз перебуває Тайвань. У цьому плані Тайвань має паралелі з Україною, тому що Україна теж страждає від періодичних ІПСО та дезінформації з боку Росії, але однією з відмінностей є те, що Україна вже перебуває у стані активної фази вторгнення Росії в Україну, коли ж КНР лише готується до збройного захоплення території Тайваня. Тим не менш, іншим державам світу потрібно розуміти, у якій ситуації зараз перебувають і Україна, і Тайвань, та надавати їм всю необхідну допомогу для оборони від загарбників.

Висновки

Нинішня політична ситуація змушує нас замислюватися про відносини тих чи інших держав у геополітичному та економічному сенсах. У цій роботі ми намагалися розглянути відносини між Китаєм та Тайванем у історичних та сучасних аспектах сьогодення. Це необхідно для розуміння того, як конфлікт між цими державами розвивався крізь століття і на якій стадії прогресування він знаходиться.

У першому розділі ми розглядали історичну базу цього конфлікту, враховуючи повоєнні роки та 1980-ті роки, коли Тайвань почав стрімко розвиватися політично та економічно. Зараз Тайвань є однією із демократій у регіоні Азії на рівні з Японією та Південною Кореєю. Також було проаналізовано правовий статус Тайваня та позиції КНР та держав світу щодо нього. Незважаючи на те, що в практичному сенсі Тайвань є незалежною державою із власною економікою та гарно розвинутою політико-суспільною ідентичністю, інші країни світу вважають за потрібне висловлювати думку Китаю, що Тайвань є частиною КНР. Це створює проблему для Тайваня, бо Тайваню необхідно розвивати дипломатичні відносини із іншими країнами, і дана позиція, що поширюється КНР, дуже б'є по міжнародному іміджу Тайваня.

Щодо самого Китаю, то його стратегії постійно змінювалися кожного разу, як мінявся лідер цієї країни. Незважаючи на те, що у КНР панує комуністичний режим, з роками у Китаї були різні стратегії щодо розвитку країни. Нинішньою стратегією КНР є розвиток наддержави та економічна експансія Китаю на світовий ринок. Це створює проблеми для Тайваня, тому що через стратегію “Зроблено в Китаї 2025” за кращими робочими умовами та іншими пов’язаними причинами почали переїжджати до КНР тайванські фахівці з

інженерії. Також були випадки незаконної крадіжки патентів певної продукції, яка була розроблена саме тайванськими фахівцями з інженерії. КНР також постійно поширює ІПСО та дезінформацію щодо Тайваня та про сам Тайвань, щоб змусити людей, які не живуть у Тайвані та не є тайванцями, повірити у китайську пропаганду.

Дослідження історії конфлікту може надати розуміння його нинішнього прогресу, тому це теж є важливим для розуміння загальної ситуації Тайваня. Це стосується як США, так і ЄС, тому що на продукції Тайваня тримається економіка певних країн світу, включаючи азійські (Японія, Філіппіни та інші). Переходячи до результатів дослідження у другому розділі нашої роботи, варто ще раз нагадати про те, як змінювалися стратегії Китаю щодо себе як держави та держав-сусідок та держав, які зараз залежать від продуктів китайського виробництва. Наразі лідер Китаю Сі Дзіньпін постійно застерігає інших лідерів світу про те, що реакція Китаю буде негативною, якщо ті чи інші країни світу відкрито визнають незалежність Тайваня. Але самі тайванці не лише не зважають на китайську пропаганду, а й готові захищати себе у випадку сценарію відкритої збройної агресії КНР проти Тайваня. У Тайваня є власна геополітична ідентичність, прапор, гімн, і найголовнішим є те, що ця держава є демократичною, незважаючи на те, що політика США, одних із найвідданіших союзників Тайваня, почала зміщуватися в бік КНР та думкою, що потрібно спочатку обговорити питання надання зброї Тайваню з Пекіном. Тому якщо казати про економічну взаємозалежність Тайваня з Китаєм, то дана взаємозалежність діє не лише як політико-економічний щит (допомагає балансувати політикам навколо статусу Тайваня на користь позиції КНР), але й певна обмежувальна дія (випадок із оголошенням Трампом на введення мита на товари з Тайваня, що може ускладнити їх постачання до США, тому що економічно США теж має зв'язок із Тайванем). Цим користується Китай для

саботажу Тайваня, роблячи такі дії, як-от обмеження на ввезення товарів з Тайваня на територію Китаю. Також КНР просуває наратив, що начебто у Китаї є краща робота та кращі умови для неї (у рамках програми “Зроблено у Китаї 2025”), через що, знову ж таки, Тайвань втрачає цінних фахівців-інженерів, враховуючи спеціалізацію Тайваня щодо мікročіпів та напівпровідників.

Тому одним із найважливіших висновків, який можна зробити із цього дослідження, є необхідність збереження геополітичної та економіко-інженерної незалежності Тайваня як окремої держави. Ми можемо виділити найосновніші тези щодо важливості цього:

1. Збереження територіальної незалежності сприяє збереженню самобутньої політико-культурної ідентичності Тайваня, як-от корінні народи, діалекти та традиції цієї держави. КНР намагається стерти та знищити справжнє обличчя Тайваня, пробує асимілювати його під себе та свої наративи, базовані на комуністичній ідеології.
2. Надання зброї Тайваню збільшує обороноздатність країни у сценарії вторгнення Китаю на територію Тайваня, тому країнами світу є важливо обмінюватися досвідом із Тайванем щодо використання певного виду озброєння. Яскравим прикладом є обмін досвіду між Україною та Тайванем щодо використання БПЛА та дронів різних видів.
3. Тайвань має перевагу над Китаєм через те, що на території Тайваня присутня демократія. Завдяки демократії можуть існувати опозиція (Партія Гоміндан, яка опонує ДПП) та процедура імпічменту. Тайванці вважають себе тайванцями, а не китайцями, і не хочуть бути частиною КНР. У Тайваня є своя історія та культура, які не є дуже відомими, але вони варті дослідження.

4. Тайвань має сильну економіку, що дозволила цій країні розвинути свою промислову галузь з виробництва мікročіпів та напівпровідників. Збереження незалежності Тайваня гарантує, що виробництво вищезгаданих технічних частин є прозорим та якісним, і що на території Тайваня будуть успішно працювати як місцеві, так й іноземні фахівці цієї галузі. Проблема відтоку мізків (Brain Drain) створює проблему для економіки Тайваня та пошуку відповідної роботи.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що існування незалежного Тайваня гарантує тривалість існування демократичного режиму в самій країні, подальший розвиток економіки та загальну стабільність для регіону Азії. Також досвід України у боротьбі із схожими проблемами, з якими стикнувся Тайвань (ІІСО, дезінформація та необхідність у отриманні сильної зброї для захисту країни), є корисним для тайванців, тому що вони можуть розвинути більше стратегій для протидії китайській пропаганді. Поглинення Тайваня материковим Китаєм може спричинити політичну нестабільність у азійському регіоні, послаблення демократичного режиму (може залишитися лише дві суто демократичні держави Азії – Японія та Південна Корея) та загарбання економічного досвіду та виробництва Тайваня. Паралелі між Тайванем та Україною та їх досвід із протидії пропаганді та спростовуванню дезінформації є ключовими для надання Тайваню усіх засобів для захисту своєї території та ідентичності.

Список використаних джерел

I. Статті та документи:

1.1. Forbes Ukraine. (2024). *Україна дотримується принципу «єдиного Китаю» у питанні Тайваню — МЗС КНР за підсумками переговорів у Гуанчжоу*. URL: <https://forbes.ua/news/ukraina-dotrimuetsya-printsipu-edinogo-kitayu-u-pitanni-tayvanyu-mzs-knr-24072024-22594>

1.2. Міністерство закордонних справ України. (2026). *Щодо забезпечення консульської допомоги громадянам України в регіоні Східної Азії: Офіційна відповідь на запит*. Інформаційне агентство LIGA.net. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/mzs-rozpovilo-iak-derzhava-dopomahaie-ukraintsiam-na-ostrovi-cherez-iakyu-sperechiautsia-tramp-i-si>

1.3. *Спільна декларація про встановлення відносин стратегічного партнерства між Україною та Китайською Народною Республікою* від 20 червня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 28. — С. 4–7.

1.4. US-China Economic and Security Review Commission. (2025). *Made in China 2025: Evaluating China's Performance and its Global Repercussions*. Washington, D.C.: USCC Annual Report. URL: <https://www.uscc.gov/research/made-china-2025-evaluating-chinas-performance>

1.5. Taipei Liaison Office. (2025). *Taiwan and the Global Semiconductor Supply Chain: Geopolitical Vulnerabilities*. *ROC-Taiwan Academic Review*, 11(2), 5-9. URL: https://www.roc-taiwan.org/uploads/sites/86/2025/04/250401_April_May_Issue_final.pdf

1.6. Rhodium Group. (2025). *Was Made in China 2025 Successful? Assessing the Impact on High-Tech Components and Trade Ecosystems*. Rhodium Industry Assessment Report. URL: <https://rhg.com/wp-content/uploads/2025/05/Was-MIC25-Successful.pdf>

1.7. US-China Economic and Security Review Commission. (2025). *Made in China 2025: Evaluating China's Performance and its Global Repercussions*. Washington, D.C.: USCC Annual Report.

1.8. Duerr, S. (2026). Taiwan looks to partner with Ukraine on drone capabilities. *Indo-Pacific Defense FORUM*, 14(1), 8-12. URL: <https://ipdefenseforum.com/2026/01/taiwan-looks-to-partner-with-ukraine-on-drone-capabilities/>

1.9. US-China Economic and Security Review Commission. (2025). *China's Cyber and Information Warfare Framework: Targeting Taiwan's Domestic Infrastructure*. Washington, D.C.: USCC Report.

1.10 US-China Economic and Security Review Commission. (2025). *Lessons from Ukraine: Adjusting Taiwan's Asymmetric Defense Posture against PLA Capabilities*. Washington, D.C.: USCC Annual Report.

2. Дисертаційні та монографічні джерела:

2.1. Skinner, M., & Szczepanski, K. (2025). Analyzing the Evolution of China-Taiwan Relations: US as a Factor. *Pakistan Social Sciences Review*, 9(1), 172-181.

2.2. Curtis, J., King, W., & Ward, M. (2023). *Taiwan: Relations with China* (Research Briefing No. CBP-9844). The House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9844/>

2.3. Mitter, R. (2025). *Understanding the relationship between mainland China and Taiwan*. Harvard Kennedy School Faculty Research. URL:

<https://www.hks.harvard.edu/faculty-research/policy-topics/international-relations-security/understanding-relationship-between>

2.4. Lin, C. (2020). Dancing with the Dragon: An Economic History of Taiwan's China Policy. *Berkeley Economic Review*, 15(2), 10-18.

2.5. Curtis, J., King, W., & Ward, M. (2023). *Taiwan: Relations with China* (Research Briefing No. CBP-9844). The House of Commons Library. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9844/>

2.6. Mitter, R. (2025). *Understanding the relationship between mainland China and Taiwan*. Harvard Kennedy School Faculty Research. URL: <https://www.hks.harvard.edu/faculty-research/policy-topics/international-relations-security/understanding-relationship-between>

3. Интернет джерела:

3.1. Made in China 2025. (2026). In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Made_in_China_2025

3.2. Chung-Hua Institution for Economic Research (CIER). (2025). *The Impacts of "Made in China 2025" on Taiwan's Industrial Development and Talent Retention*. Taipei: CIER Publishing. URL: <https://www.cier.edu.tw/en/publish/the-impacts-of-made-in-china-2025-on-taiwans-industrial-development/>

3.3. Wikipedia contributors. (2026). *2025–2026 China–Japan diplomatic crisis*. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/2025–2026_China–Japan_diplomatic_crisis

3.4. Center for Strategic and International Studies (CSIS). (2024). *Coercion Without War: How China Uses Taiwan's Internal Politics to Alter the Status Quo*. CSIS China Power Project. URL: <https://chinapower.csis.org/china-taiwan-coercion-gray-zone/>

3.5. Wikipedia contributors. (2026). *2024 Taiwanese presidential election*. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/2024_Taiwanese_presidential_election

IV. ЗМІ:

- 4.1. [Китай і Тайвань: витоки протистояння - BBC News Україна](#)
- 4.2. [The Great Taiwan Bubble of the 1980s](#)
- 4.3. [Політика одного Китаю. Як Україна та світ балансують між Пекіном і Тайбеєм - Главком](#)
- 4.4. [Політика «одного Китаю» більше не має сенсу | Український тиждень](#)
- 4.5. Укрінформ. (2024). *У Міноборони Китаю заявили, що Тайвань ніколи не стане суверенною державою: коментарі міжнародної спільноти*. Левий Берег. URL: https://lb.ua/world/2024/01/25/595452_minoboroni_kitayu_zayavili_shcho.html
- 4.6. [Тайвань розглядає обмеження експорту ШІ-чипів до Китаю - Bloomberg](#)
- 4.7. [Сі попередив Трампа що тайванське питання є вирішальним для відносин між США і Китаю](#)
- 4.8. [Тайвань. Від виборів до глобальної війни](#)
- 4.9. [Китай поновлює зв'язки з Тайванем: прямі рейси, аквакультура і міст до островів](#)
- 4.10. [Китай проти Тайваню. У чому причина конфлікту – Главком](#)

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Марія Ніколаєва-Домбровська

Співавтор:

Назва: Політика Китаю щодо Тайваня динаміка та глобальні наслідки

Науковий керівник: Завідувач кафедри Світлана Наумкіна

Підрозділ: Кафедра політичних наук і права

Коефіцієнт подібності 1:1.53%

Коефіцієнт подібності 2:0.33%

Мікропробіли: 0

Заміна букв: 0

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2026-06-13 03:41:22.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

☒ Запозичення, виявлені в роботі є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота незалежна і приймається.

☐ Запозичення не є плагіатом, але перевищено граничне значення рівня подібностей. Таким чином робота повертається на доопрацювання.

☐ Виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції), як передбачувані спроби укриття плагіату, які роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (Ст. 32. ЗУ Про вищу освіту, пункт 3.1, Ст. 42. ЗУ Про освіту) та вимог НАЗЯВО (Критерій 5), а також кодексу етики і процедур. Таким чином робота не приймається.

Обґрунтування:

Дата

експерт